

A Magyar Köztársaság Legfelsőbb Bírósága Budapesten, a 2009. év március hó 10. napján tartott nyilvános ülésen meghozta a következő

v é g z é s t :

A csalás büntette és más bűncselekmények miatt folyamatban volt büntetőügyben a terhelt védője által benyújtott felülvizsgálati indítványt elbírálv a Pesti Központi Kerületi Bíróság 8.B.104/2004/36. számú, illetve a Fővárosi Bíróság, mint másodfokú bíróság 26.Bf.8494/2007/4. számú ítéletét hatályában fenntartja.

A végzés ellen fellebbezésnek és felülvizsgálatnak nincs helye, s ebben az ügyben sem az indítvány előterjesztője, sem azonos tartalommal más jogosult újabb felülvizsgálati indítványt nem nyújthat be.

I n d o k o l á s

A Pesti Központi Kerületi Bíróság a 2007. április 23. napján kihirdetett 8.B.104/2004/36. számú ítéletével a terheltet bűnösnek mondta ki jelentős kárt okozó, üzletszerűen elkövetett csalás büntetében, nagyobb kárt okozó, üzletszerűen elkövetett csalás büntetében, jelentős értékre, üzletszerűen elkövetett sikkasztás büntetében, és magánokirat-hamisítás vétségében.

Ezért őt - halmazati büntetésül - 3 év 6 hónapi börtönbüntetésre, a közügyektől 3 évi eltiltásra és 250.000 Ft - meg nem fizetése esetén 2.000 forintonként 1-1 napi szabadságvesztésre átváltoztatandó - pénzmellékbüntetésre ítélte.

Védelmi fellebbezés alapján eljárva a Fővárosi Bíróság, mint másodfokú bíróság a 2008. május 8. napján meghozott 26.Bf.8494/2007/4. számú ítéletével az elsőfokú határozatot annyiban változtatta meg, hogy a börtönbüntetés tartamát 2 év 2

hónapra enyhítette és mellőzte a pénzmellékbüntetést. Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyta.

Az elsőfokú ítélettel megállapított - és a másodfokú bíróság által kiegészített - tényállás felülvizsgálati indítvánnyal érintett részének lényege a következő.

A tényállás 1. pontja

1999. december 29.-én a terhelt egy Peugeot 206 típusú gépkocsi vétele végett hitelszerződést kötött a Bank Rt.-vel, melynek 54.658 Ft volt a havi törlesztő részlete. 2001. december 18.-án a Bank Rt. a szerződést felmondta, mert a terhelt fizetési kötelezettségének nem tett eleget, a részleteket nem törlesztette.

2002. január 11. napján - miközben még a Peugeot 206 típusú, ki nem fizetett gépkocsi a birtokában volt - a terhelt az Rt.-vel újabb kölcsönszerződést kötött.

A szerződés szerint egy Peugeot 306 típusú gépkocsi vásárlásához az Rt. 1.435.000 Ft hitelt folyósított a terheltnek, míg a terhelt a vételárból 615.000 Ft önrészt kifizetett. A felek - biztosítékként - vételi jog alapítására is szerződést kötöttek.

A terhelt a szerződéskötéskor anyagi körülményei, fizetési képessége és szándéka tekintetében az Rt.-t tévedésbe ejtette; mivel alacsony valós jövedelme és több, nagy összegű tartozása folytán sem módjában, sem szándékában nem állt a kölcsön törlesztése.

Miután a terhelt a kölcsön törlesztését meg sem kezdte, 2002. április 7.-én az Rt. a kölcsönszerződést felmondta, és vételi jogával élve a gépkocsit birtokba vette, amit aztán 900.000 forintért értékesített.

A tényállás 2. pontja

2002. március 29. napján a terhelt kölcsönszerződést kötött az Rt.-vel. A szerződés szerint egy Nissan Primera típusú gépkocsi vásárlásához az Rt. 4.938.000 Ft hitelt folyósított a terheltnek. A felek opciós adásvételi szerződést is kötöttek, mely szerint az adós súlyos szerződésszegése esetén az Rt.-nek felmondási és vételi joga van.

A terhelt a szerződéskötéskor fizetési lehetőségei és szándéka tekintetében az Rt.-t tévedésbe ejtette. A kölcsön törlesztését meg sem kezdte. A gépkocsit a kölcsönszerződés felmondása után sem adta vissza; azt csak a büntetőeljárás megindulását követően a nyomozó hatóságnak adta át, amelytől azután az Rt. részére került kiadásra.

Az elsőfokú bíróság jogi értékelése szerint az elkövetési magatartások időpontjának közelsége és hasonló jellege alapján megállapítható, hogy a terhelt rendszeres haszonszerzésre törekedett. Ezért valamennyi vagyon elleni bűncselekményt a Btk. 137. § 9. pontja szerint üzletszerűen követte el.

A csalások esetében a terhelt megtévesztő szándéka az autók és a kölcsönösszeg megszerzésére irányult, nem akarta sem a törlesztő részleteket fizetni, sem pedig az autókat szerződészerűen visszaadni.

A másodfokú bíróság a terhelt bűnösségére vont következtetéssel és a bűncselekmények jogi minősítésével maradéktalanul egyetértett.

A bíróság jogerős ügydöntő határozata ellen a terhelt védője terjesztett elő - a Be. 416. § (1) bekezdés a) és b) pontját megjelölve - felülvizsgálati indítványt elsődlegesen mindkét csalási bűncselekmény esetében felmentés, másodlagosan az üzletszerűség törvénysértő megállapítása miatt, megváltoztatás és enyhébb büntetés kiszabása érdekében.

Az indítvány szerint az eljáró bíróság a csalások esetében figyelmen kívül hagyta, hogy utóbb a gépkocsik a hitelezők birtokába kerültek, akiknek így kára nem keletkezett.

A terhelt a gépkocsik vételekor jelentős önrészt fizetett be, ami az autók visszaadása folytán elvesztett. Ehhez képest anyagi haszonszerzésről sem lehet szó.

Az indítvány szerint - hivatkozva a BK 173. számú állásfoglalásra - alaptalan az is, hogy a kár a kölcsön összegével megegyező.

Az indítvány kifejtette, hogy a terheltnek nem állt szándékában a gépkocsikat elsajátítani, s erre adat sincs. Tisztában volt azzal, hogy nemfizetés esetén azokat vissza kell adnia. Nem származott vagyoni haszna a Peugeot 306, és a Nissan Primera típusú autókkal kapcsolatos ügyletekből.

Mindezek alapján nem állapítható meg az üzletszerűség, mivel kizárható mind a rendszeres haszonszerzésre törekvés, mind pedig a bűnöző életmódra való berendezkedés.

A Legfőbb Ügyészség BF.2320/2008. számú átiratában a felülvizsgálati indítványt alaptalannak tartotta és a megtámadott határozat hatályban tartását indítványozta.

Kifejtette, hogy a BK 173. számú állásfoglalás jelen ügyben közömbös. A terhelt bűnösségének megállapítása, valamint

cselekményei jogi minősítése a büntető anyagi jog szabályát nem - a kárösszeg és az üzletszerűség vonatkozásában sem - sérti.

A Legfelsőbb Bíróság az ügyben a Be. 420. §-ának (1) bekezdése alapján nyilvános ülést tartott; melyen a védő a felülvizsgálati indítványt fenntartotta és azzal, az ügyész pedig az írásbeli nyilatkozatában foglaltakkal egyező tartalommal szólalt fel.

A felülvizsgálati indítvány nem alapos.

A felülvizsgálat rendkívüli jogorvoslat, kizárólag a Be. 416. §-ának (1) bekezdésében megjelölt anyagi és eljárásjogi okokra hivatkozással vehető igénybe, a felülvizsgálati okok törvényi köre nem bővíthető.

A Be. 423. §-a (1) bekezdése alapján felülvizsgálati eljárásban a jogerős határozatban megállapított tényállás az irányadó, ami a felülvizsgálati indítvánnyal nem támadható. Ebből következően nincs lehetőség a bíróság bizonyítékokat értékelő tevékenységének, s ezen keresztül a bűnösség kérdésének, valamint a - minősítéssel kapcsolatos, vagy más büntető anyagi jogi szabály sérelme nélkül - kiszabott büntetés mértékének vitatására sem.

A Btk. 318. § (1) bekezdése alapján csalást követ el, aki jogtalan haszonszerzés végett mást tévedésbe ejt, vagy tévedésben tart és ezzel kárt okoz.

Az irányadó tényállás egyértelműen rögzíti a terhelt tévedésbeejtő magatartását, valamint a kár bekövetkeztének tényét. A terheltnek - mindkét esetben - már a szerződéskötéskor sem állt szándékában a visszafizetés; s egyik esetben sem került sor a törlesztés megkezdésére.

Mindezek alapján kétségtelen következtetés vonható arra, hogy (mindkét esetben) a terhelt tévedésbeejtő magatartása okozta a hitelnyújtó cég megtévesztését. Ezáltal a cégek tévedésben voltak, amikor a terhelt javára és saját vagyonuk terhére nyújtandó kölcsön tárgyában szerződést kötöttek. A megtévesztett cégek vagyoni jogi rendelkezése és a bekövetkezett kár között pedig szintén okozati összefüggés áll fenn.

Csalás esetében a kárt nem közvetlenül az elkövető általi tévedésbeejtés (vagy tévedésben tartás), hanem a megtévesztett sértett vagyoni jogi rendelkezése okozza.

Következésképpen (mindkét esetben) a kár - a kölcsönbe kapott összeg vonatkozásában - már akkor bekövetkezett, s ennél fogva a

csalás befejezetté vált, amikor a tévedésbeejtett cégek a kölcsönt folyósították.

Ehhez képest alaptalan, a bűnösség megállapítása szempontjából közömbös az indítványnak mind a gépkocsik vétele során befizetett önrészre, mind pedig a visszaszármaztatott gépkocsik értékesítéséből befolyt összegre vonatkozó érvelése, s ezzel összefüggésben a BK 173. számú állásfoglalásra való hivatkozása is.

A BK 173. számú állásfoglalás indítványban hivatkozott (jelenleg egyébként változatlan tartalommal a BKv 29. számú véleménybe foglalt) része - amint a Legfőbb Ügyészség is kifejtette - arra a kárszámításra vonatkozik, amikor az okozott hiányt a sértett megtévesztésével eltüntetik. Jelen ügyben azonban nem erről, hanem arról van szó, hogy a terhelt a sértettől megtévesztéssel pénzt csalt ki.

A jogtalan haszonszerzés nem önálló tényállási eleme a csalásnak, hanem a tévedésbeejtés célzata, ami jelen esetben az egyes kölcsönszerződések megkötése iránti terhelti szándék, illetve a visszafizetési szándék nélküli kölcsönért folyamodás alapján kétségtelenül megállapítható. A tényállási elem a kár bekövetkezte, miáltal a csalás befejezetté válik akkor is, ha a hasznot az elkövető (vagy bárki más) nem, vagy még nem szerezte meg.

A haszonszerzés megtörténtének kérdése tehát a csalás miatti bűnösség megállapítása szempontjából közömbös, s az üzletszerűség kapcsán sincs jelentősége.

A Btk. 137. §-ának 9. pontja alapján üzletszerűen követi el a bűncselekményt, aki az ugyanolyan vagy hasonló jellegű bűncselekmények elkövetése révén rendszeres haszonszerzésre törekszik.

A terhelt bűncselekményei esetében az üzletszerűség megállapításának tárgyi feltétele nyilvánvalóan adott.

Az üzletszerűség alanyi feltételeként pedig annak van jelentősége, hogy a bűncselekményből származó (bármekkora) haszon (saját célú) elérésére törekvésnek egyben át kell fognia az ugyanolyan (vagy hasonló) jellegű bűncselekmény e célból történő ismételt (illetve ismétlődő) elkövetésére vonatkozó akaratelhatározást is.

Ha pedig - mint jelen ügyben a terhelt által - a haszon reményében (s egyébként a kölcsön felvételével hasznot is realizálva) az ugyanolyan bűncselekmény alig 3 hónapon belüli ismétlődő elkövetése bekövetkezett, akkor e körülményből már következik, hogy a terhelt haszonszerzésre törekvése nemcsak alkalomszerű, hanem rendszeres; magatartásának szándéka az üzletszerű elkövetést is átfogta.

Ekként a Legfelsőbb Bíróság - miután nem észlelt olyan eljárási szabálysértést sem, amelynek vizsgálatára a Be. 423. §-ának (5) bekezdése alapján hivatalból köteles - a felülvizsgálati indítványnak nem adott helyt, s a megtámadott határozatokat a Be. 426. §-a alapján hatályukban fenntartotta.

A végzés elleni fellebbezés lehetőségét a Be. 3. §-ának (4) bekezdése, felülvizsgálatát pedig a Be. 416. § (4) bekezdésének b) pontja kizárja. Az esetleges újabb indítvánnyal kapcsolatos figyelmeztetés a Be. 418. §-ának (3) bekezdésén alapul, azzal, hogy a bíróság - a Be. 421. §-ának (3) bekezdése szerinti feltételek fennállása esetén - az elutasító határozat hozatalát is mellőzheti.

Budapest, 2009. március 10.

*Dr. Akác József s.k. a tanács elnöke, Dr. Márki Zoltán s.k.
előadó bíró, Dr. Demeter Ferencné s.k. bíró.*

A kiadmány hiteléül:

*tisztviselő
N-né TH*